

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 15 (1748)

21 КВІТНЯ 1989 РОКУ

Ціна 2 коп.

22 квітня ~ день народження
Володимира Ілліча Леніна

28.ІІ.1921 р.

М. О. СЕМАШКОВІ

т. СЕМАШКУ

Микола Олександровичу!

У мене сидить тов. Іван Панасович ЧЕКУНОВ, дуже цікавий трудовий селянин, який по-своєму пропагує основи комунізму.

Він загубив окуляри, заплатив за погань 15000 крб! Чи не можна допомогти йому дістати хороші окуляри?

Дуже прошу допомогти і попросити секретаря Вашого сповістити мене, чи вдалося.

Ваш Ленін.

У БУДІВЕЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ПРИ
МОСКОВСЬКОМУ ВІДДІЛІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я

Пропоную:

- 1) Подати пояснення, чому протягом усього будівельного періоду цього часу не проведено ніяких ремонтних робіт в санаторії «Хімкі» і чому досі не зроблено електричного освітлення в тому ж санаторії.
- 2) Негайно приступити до робіт і про хід їх повідомити щотижня.

Голова Ради Народних Комісарів
В. Ульянов (Ленін).

(20.X.1921 р.).

22 КВІТНЯ 1989 РОКУ ПРОВОДИТЬСЯ ЛЕНІНСЬКИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ СУБОТНИК ПО БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЇ УНІВЕРСИТЕТУ.

Партійний комітет університету затвердив штаб по проведенню суботника. У складі штабу:

- проректор М. П. Коваленко
- заст. секретаря парткому В. В. Глібов
- голова профкому Л. Х. Калуст'ян
- декани, секретарі партбюро факультетів, керівники університетських підрозділів.

ВСІ НА ЛЕНІНСЬКИЙ КОМУНІСТИЧНИЙ СУБОТНИК!

Вчитуючись в ленінські рядки

Сьогодні ми все частіше звертаємося до Леніна, до ленінської гострої, енергійної, діяльної думки. Публікуючи деякі ділові нотатки Ілліча, ми не боїмося докору з боку рішучих борців із цитатництвом та догматизмом. Не бездумним цитуванням збираємося займатися. Хочеться збагнути суть ленінської думки, ленінського точного слова, завжди проникнутого турботою про діло, про людину.

Вчитайтесь у ці лаконічні рядки! Іван Опанасович Чекунов, нікому не відомий селянин, звернувся до голови Ради народних комісарів з проханням, за нашим звичайним розумінням зовсім не державного значення. Велике діло, загубив окуляри. Але Володимир Ілліч знаходить час допомогти йому і, головне, просить М. О. Семашку через секретаря «...сповістити мене, чи вдалося».

І нам зрозуміло, що не про довір'я чи недовір'я йдеться. Просто Ілліч вважав за свій обов'язок турботу про людину не пускати на самоплив. Який взіреть почуття моральної відповідальності за благополуччя людей.

З гіркотою думаю про те, що усім нам, мабуть, не вистачає саме цих якостей: щирої уваги, відповідальної роботи.

Думаю про це і мимохідь звертаюся до того, що побачив нещодавно у новому, де-

в'ятому за рахунком гуртожитку університету.

Скільки було галасу навколо цієї будівлі, яку неодмінно, за вказівкою зверху, поспішали за будь-яку ціну ввести у дію до відкриття XIX Всесоюзної партконференції. Поспішали, піклуючись про що завгодно, тільки не про майбутніх мешканців.

Щоб мати бодай поверхову уяву про якість цієї роботи, пропонуємо читачам уважно придивитися до зніmkів на 2-й стор. сьгоднішнього номера, які добре ілюструють наслідки безвідповідальності і будівельників, і представників тих університетських служб, на яких було покладено контроль за будовою.

Зараз на декількох поверхах цього зовні красивого будинку нелегко знайти кімнати, придатної для мешкання. Вода із сантехнічної системи розтікається по стелі, заливає санвузли; відлущується штукатурка, яку можна назвати так лише умовно через суто символічну наявність в ній цементу. Ліфт канув в «чорну дірку» шахти і навіряд чи повернеться звідтіля. Виникає питання щодо сумлінності тих, хто займався складною «калькуляцією».

Як відомо, В. І. Ленін був нещадним у своїй вимогливості стосовно ретельності у справах. Інакше не міг, бо

найменше послаблення обернулося б поразкою революції. А хіба сьогодні, коли перебудова вступила у вирішальний етап, вимогливість і ретельність стали менш необхідними?

Тільки-но відбулося чергове засідання парткому, на якому секретар парткому був змушений нагадувати партійним секретарям факультетів про те, що вони вчасно не представили інформацію для наступних загальноуніверситетських партійних зборів. І не повідомили прізвища осіб, що рекомендуються в громадську редколегію «ЗНК». Дрібниці? Можливо, але і дрібниці впливають на стиль нашої роботи — навчальної, виховної, наукової і господарської.

Прикро думати про те, що у Леніна ми не навчилися не тільки вмінню турбуватися про людей, але й цінувати тягучих спеціалістів. Виступаючи на згаданому парткомі, заступник декана істфаку О. С. Овечкін зазначив, що лише в останні декілька років з факультету пішли через відсутність житла п'ять кандидатів наук, які реально могли б вирости у докторів наук. Хтось зауважив: з цієї ж причини нещодавно з юрфаку пішов перспективний викладач Ю. М. Оборотов, і це на факультеті, де пробле-

ма зміни поколінь у викладацькому корпусі є чи не найбільш гострою.

А скільки справді здібних викладачів через побутову невлаштованість пішли з філфаку!

Мені можуть заперечити: хіба я не знаю, як вирішується в Одесі проблема житла? Ні, знаю, однак вважаю, що університет не виявив наполегливості і не використав усіх можливостей з метою вирішення досить нелегкого житлового питання. Не завадило б повчитися у інших вузів міста і республіки, де вміють зберігати кадри реальною турботою про людей, якимось вирішувати соціально-побутові проблеми.

«...Негайно приступити до робіт і про хід їх повідомляти щотижня».

Так Володимир Ілліч закінчив своє розпорядження стосовно ремонтних робіт в санаторії «Хімкі». Вважаю, що адміністрація університету зробила б дуже добру справу, якби прийняла аналогічне рішення по гуртожитку № 9. Бо всім уже давно набридло заспокійливі слова керівництва АГЧ про студентські гуртожитки. Так само, як і нескінченні рішення різних інстанцій з цього приводу.

М. ЩЕРБАНЬ.

ШЕВЧЕНКО І ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ІДЕАЛИ

19 квітня в актовому залі Одеського державного університету відкрилася наукова конференція, присвячена 175-річчю великого українського поета Тараса Григоровича Шевченка, організована Одеським державним університетом, консерваторією, педіном, художнім училищем і літературним музеєм.

— У ці весняні дні нашою радянською землею крокує свято шевченківської музи, — сказала, відкриваючи пленарне засідання, декан філологічного факультету, професор Н. М. Шляхова.

Слово надається секретарю Одеського обкому Компартії України Р. Б. Боделану.

— Тарас Шевченко належить не лише своєму часу, він наш сучасник. Його слово, його думка допомагають нам сьогодні в нашому розумінні людини. Шевченко був революціонером-демократом, інтернаціоналістом, співцем братерства народів.

— Нинішня наукова конференція відкрилася і продовжує свою роботу в Одеському університеті не випадково, — сказав проректор університету, професор М. П. Коваленко, — бо і в тридцять, і в сорокові, і в п'ятдесяті роки, і в застійні роки, коли до поняття «гуманізм» обов'язково чіпляли епітет «абстрактний», учені Одеського університету намагалися чесно, науково об'єктивно писати про творчість Т. Г. Шевченка, в центрі якої стоять проблеми історичної пам'яті, гуманізму, проблеми пріоритетності загальнолюдських інтересів, цінностей та ідеалів. Науковці Одеського університету вчать у Шевченка і навчають своїх вихованців розумінню багатогранності, багатозначності історичних процесів, шукають у нього відповіді на питання: як, пам'ятаючи минуле, жити у сучасному і будувати майбутнє, те майбутнє, в якому не повинно бути місця для пригнічення особистості, де «буде син, і буде мати, і будуть люди на землі».

На пленарному засіданні з доповідями виступили доктори філологічних наук В. В. Фащенко і Є. М. Прісовський (Одеса), С. П. Бевзенко (Київ).

Поети Валентин Мороз і Станіслав Стриженюк прочитали свої вірші.

Конференція розрахована на три дні. Для участі в роботі її семи секції приїхали учені із багатьох міст республіки. Завершиться робота конференції пленарним засіданням 21 квітня о 15.00 в Золотому залі Одеського літературного музею.

Є. ГОЛУБОВСЬКИЙ.

ВИХОВУЮЧИ ЛЮДЯНІСТЬ

На кафедрі цивільної оборони і медичної підготовки відбулася 3-я міжвузівська конференція по військово-патріотичному вихованню молоді.

Конференцію відкрив завідуючий кафедрою ЦО, доцент І. М. Авратинський, який тепло привітав її учасників.

На конференції були представлені доповіді: «Героїчна оборона Одеси», «Вони захищали Одесу», «Вірність милосердю», «Рубежі безсмертя і слави», «Сторінки визволення», «Милосердя і гуманність радянських жінок» та інші, які підготували і з якими виступили студенти філологічного і юридичного факультетів Сотникова, Тернавська, Гаркуша, Загребельна, Злобіна, Сильченко, а також студенти педагогічного інституту Калмаган і Шпольберг.

Інтерес аудиторії викликав виступ учасника Великої Вітчизняної війни, викладача кафедри ЦО, Костянтина Володимировича Гречаного, який поділився своїми фронтовими спогадами, відзначив необхідність і важливість подібних зустрічей з молоддю.

Г. СТЕПАНКОВСЬКА,
ст. лаборант
кафедри ЦО і МП.

Наукова конференція викладачів

17—20 квітня в університеті проходила 44-а наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників.

Відкриваючи пленарне засідання, проректор М. П. Коваленко зазначив, що зараз у розвитку науки відбувається поворот у бік фундаментальних досліджень. Фонди з госпдоговірної тематики скорочуватимуться у зв'язку із зменшенням військового фінансування. Підвищується роль держбюджетного фінансування. Конкурсні комісії по визначенню держбюджетного фінансування, в роботі яких беруть участь представники усіх факультетів ОДУ, при розподілі коштів на наукову роботу віддають перевагу розвинутим науковим колективам, які мають традиції, працюють за програмами високого рівня.

Проректор з наукової роботи професор М. М. Чесноков, говорячи про підготовку наукових кадрів і відродження наукових шкіл в університеті, також торкнувся питань фінансування наукових досліджень. Минулого року на фундаментальні науки в

ОДУ було виділено 500 тисяч карбованців. Є надія отримати під ці розробки бюджетні асигнування. Для розвитку фундаментальних досліджень на гуманітарних факультетах треба складати відповідні наукові програми. Гальмує розвиток фундаментальних досліджень і те, що університет не має свого видавництва.

У зв'язку із скороченням асигнувань на госпдоговірні роботи, а також з переходом на нові умови фінансування викладацького складу в університеті проводиться скорочення штату співробітників, і це наболіле питання ще не вирішене.

Наша тематика бере участь у конкурсах робіт за прямими асигнуваннями, надані замовлення на 2 мільйона карбованців, із яких одержано 130 тисяч.

З доповідями на пленарному засіданні виступили доктор історичних наук професор Д. С. Шелест, доктор юридичних наук професор М. П. Орзіх і доктор фізико-математичних наук Ю. М. Крамер. Робота конференції проходила в десяти секціях.

жавного будівництва, радянського законодавства, його застосування.

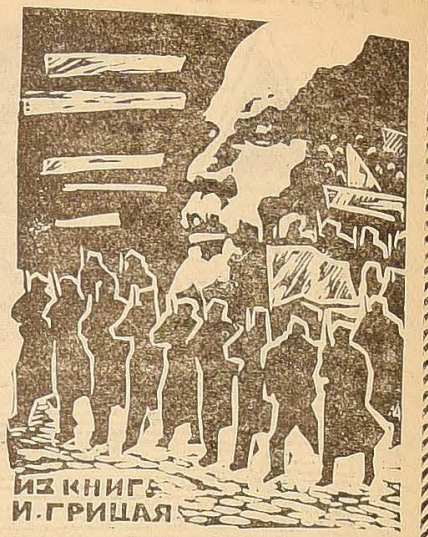
Доповідач доводить свій висновок прикладами законодавчих рішень 1987—1989 рр. і узагальненням відповідної практики по Союзу і Україні.

Критичний аналіз літератури дає можливість вважати також далеко не завжди вдалим і точним звернення до стародавньої і нової історії (від Платона до Монтезуме і Канта), до практики державно-правового будівництва сучасних зарубіжних держав. Особливо в цьому відношенні показові США, де, на думку доповідача, становлення і розвиток державного устрою і його правової «оснащеності», «наповненості» історично відбувалося в лабораторних умовах. В порядку порівняльно-державознавчого матеріалу використовувались також конституційна теорія і практика ФРН, досвід публічних консультацій з населенням у Швеції, парламентська система Великобританії. На цьому фоні представлені конституційні реформи в соціалістичних державах, реконструктивна позиція яких орієнтована

на на ідеал правової держави, створення, за словами М. С. Горбачова, світового товариства правових держав.

У доповіді зафіксовані три напрями думок і дій з обговорюваної проблеми: пошук ідеалу правової держави в історії і сучасності, пошук відповідної концепції, пошук практичних (технологічних) засобів формування правової держави. Вирішення проблеми доповідач бачить в інтеграції цих потоків з пріоритетом на сучасному етапі політичної реформи, пошуку, обґрунтування і використання державно-правового інструментарію, який перш за все вимагає корінного удосконалення, «правової революції» (М. С. Горбачов).

Як ілюстрація наведені приклади структурно-функціональних перетворень і їх правового забезпечення у загальнодержавному масштабі (Держагропром, МВС) і стосовно до регіональної проблематики, у рішенні якої за замовленням партійних, радянських, господарських органів брав участь науково-педагогічний колектив кафедри.

СВІТЛИЙ ОБРАЗ

22 квітня виповнюється 119 років з дня народження засновника Комуністичної партії і Радянської держави Володимира Ілліча Леніна.

Образ великого Леніна знайшов відображення і у творах малої графіки — екслібрисах. Графічна Ленініада воістину невичерпна. У ці дні в залі бібліотеки № 35 Малиновського району м. Одеси демонструється виставка книжкового знаку, підготовлена членами клубу любителів екслібрису і книжкової графіки до Ленінського ювілею.

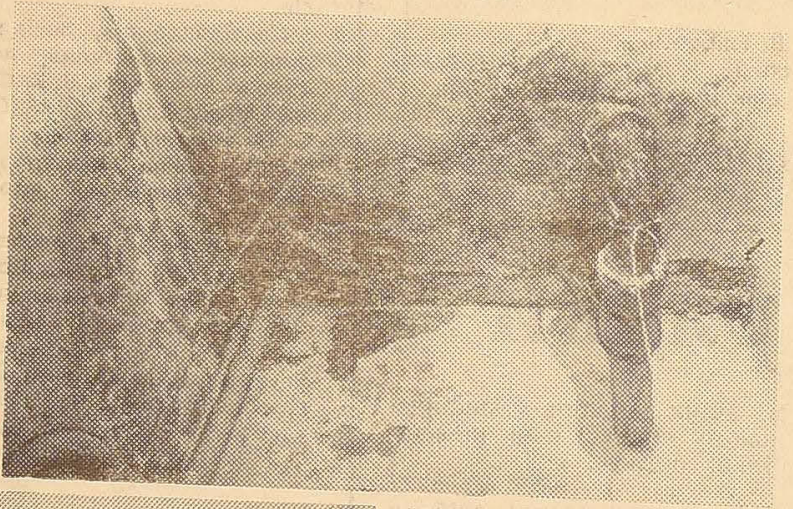
Пропонуємо увазі читачів роботи графіків І. М. Філіпенка (Вінниця), М. С. Панькова (Сочі), А. С. Мистецького (Київ).

М. ДЕНИСОВ.

Екслібриси представлені колекціонером книжкового знаку, співробітником СПТУ-27 М. Б. Гітельмахером.

АНОНС
28 АПРЕЛЯ В 19.00 В МОЛОДЕЖНОМ ЦЕНТРЕ КИНОТЕАТРА «ОДЕССА» СОСТОИТСЯ ВЕЧЕР ОТПЫХА, ПОСВЯЩЕННЫЙ ПЕРВОМАЮ. В ПРОГРАММЕ: ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ФИЛЬМ, ДИСКОТЕКА. ЖЕЛАЮЩИМ ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ В ВЕЧЕРЕ НЕОБХОДИМО ОБРАТИТЬСЯ В ДЕКАНАТ ПО РИУ КОМНАТА № 5, К ИНСПЕКТОРУ ЖУКОВОЙ ВЕРЕ ИВАНОВНЕ.

Господарникам — на пам'ять

Командант гуртожитку № 9 Тимур Мехтієв демонструє якість будівництва. В кімнаті № 522, в якій мешкають студентки юрфаку, давно немає світла, з електропатрона капав у відро мутна вода. А тим часом електропроводка під напругою. Що б сказали з цього приводу фізики!

24 апреля — Международный день солидарности молодежи

Неделя Латинской Америки

16 апреля в нашем городе состоялось праздничное открытие Недели Латинской Америки. Красочное, яркое действо — стремительный поток латиноамериканских песен, танцев, — разворачивалось на импровизированных подмостках, установленных в центре Дерибасовской.

Не помешала и непогода: праздник собрал многочисленных зрителей, экзотические танцы никого не оставили равнодушными. Темпераментно поддерживали латиноамериканские студенты своих товарищей-артистов. Чили и Колумбия, Никарагуа и Эквадор, Перу и Боливия, Мексика и Куба — вот далеко не полный перечень стран, чье искусство было представлено на концерте. Со своими песенными приветствиями выжили и наши ребята, а также студенты из ГДР и Мадагаскара.

На открытии праздника была оглашена программа Недели. Все присутствующие приглашены на конкурс латиноамериканского песни, который состоится 23 апреля в актовом зале корпуса гуманитарных факультетов.

Б. ЛОМОВ,
студент 1 курса биологического факультета, слушатель ШМЖ.

НОВЫЕ ДРУЗЬЯ

2 апреля в кафе-баре «Ятрань» проходил интернациональный вечер дружбы советской и венгерской молодежи, посвященный 44-й годовщине освобождения Венгрии от фашистских захватчиков. В программе участвовали старшенкласники Одесского госуниверситета. Организовали вечер Одесское отделение Общества советско-венгерской дружбы, комсомольская организация кафедры РКИ деканата по РИУ (секретарь М. Меркулова) и Дом пионеров Малиновского района.

Гостями вечера были молодые преподаватели одесских школ, секретарь Центрального райкома ЛКСМУ В. Маньно, преподаватели кафедры РКИ ОГУ.

За чашкой кофе завязалась оживленная беседа о проблемах молодежи в двух странах, о перестройке в СССР. В программе прозвучали украинские и венгерские народные песни, интересно прошел шуточный конкурс по выборам «Мисс вечера».

Главное достоинство вечера в том, что и у советских, и у венгерских ребят появилось много новых друзей.

И. МАЗУРОК,
ответственный секретарь Общества советско-венгерской дружбы.

Интерфестиваль-89

7 апреля во Дворце студентов состоялся показ конкурсного концерта коллектива иностранных учащихся Одесского госуниверситета в рамках городского мультимедиа-фестиваля «Студенческая весна-89». Девиз фестиваля — «За мир и дружбу между народами».

В программе принимали участие студенты, аспиранты, стажеры. Профессионально вели программу Виктор Мабиала и Фын Фюнг. Из восемнадцати концертных номеров жюри отметило мексиканских танцоров с биологического факультета — Марту Мартинес и Альфре-

до Ортиса, хор из ГДР, ансамбль из Вьетнама, национальный индийский танец в исполнении Пунди Нараянан Судхи. Овациями было встречено выступление студентов из Болгарии Елены Молевой и Пламена Петкова. Они показали музыкально-поэтическую композицию, посвященную памяти В. С. Высоцкого. Эмоционально прочитал стихи об Одессе студент из Анголы Руфин. Свою авторскую музыкальную композицию аспирант из СРВ Динь Шон посвятил предстоящему Всемирному фестивалю молодежи и студентов в КНДР. Фестивалю посвятили свое национальное искусство и студенты из Никарагуа — Гуадалопе и Марлон.

Программу конкурсного концерта завершило обращение его участников к молодежи всех стран, без различия их политических, философских и религиозных убеждений, с призывом активно выступать за мир, разоружение, за свободу и справедливость на благо новых отношений дружбы и сотрудничества между народами.

В целом, с точки зрения оргкомитета, руководителей кафедры РКИ и деканата по РИУ, программа удалась. Хотя, конечно, были и сложности. Впервые абсолютно никакой помощи оргкомитету фестиваля не оказал комитет комсомола ОГУ, в частности, интересектор.

Но все волнения позади. Смотр-конкурс продолжается. От имени оргкомитета выражаем благодарность всем участникам фестиваля, а также гостям.

М. МЕРКУЛОВА,
Л. ПОДРУЧЕНКО,
преподаватели
кафедры РКИ ОГУ.

Історія Одеси — живий приклад інтернаціоналізму, братерства народів, взаємопроникнення і взаємобогачення національних культур. Цей феномен дав світу цілий ряд видатних людей, особистостей в науці, мистецтві, суспільному русі. Желябов і Ковальський, Ріхтер і Ойстрах, Катаєв і Утьосов, Олеша і Багрицький, Бабель і Бондарін, Дорошевич і Кармен, Корольов і Глушати, Ільф і Петров — цей перелік можна продовжувати безкінечно, і до нього увійдуть представники різних народів: українці, росіяни, молдавани, євреї, болгар, армяни, греки, поляки, югослави, німці...

Вони знали свої корені, усвідомлювали свою причетність до рідної культури, робили все можливе для її розвитку. І при цьому вільно володіли і російською мовою, яка представляла для них зв'язуючу нитку спілкування, спільності, належності до Батьківщини, до Росії, її багатонаціональної культури.

З полемічних нотаток кандидата філософських наук Олександра Івановича Некрасова про роль мови у становленні національної культури і вихованні почуття інтернаціоналізму у радянських людей ми починаємо серію публікацій під рубрикою «Назустріч Пленуму ЦК КПРС».

Кожен рік перебудови доводить, що оновлення суспільства — не короткочасна кампанія. Минає час, і все

ми виникає питання: чи автори проекту не усвідомлюють наскільки тісно пов'язані один з одним народи нашої країни, чи вони свідомо хотіли б перешкодити праву на одержання освіти представниками інших народів СРСР?

В проекті програми є пропозиція, яка вже успішно реалізується. Київські літератори і вчені — автори проекту вважають, що практика вибору батьками мови навчання для дітей в умовах республіки приводить до національного нігілізму, розповсюдженню обивательських поглядів і вихованню безрідних (безбатьківців). При наявності обмовки про те, що мова йде про українців, таку думку можна було б назвати обгрунтованою, хоча й не безперечною. Мову, як і релігію, людина обирає сама, це її споконвічне, природне, демократичне право. Але обмовки немає, отже, висловлена оцінка поширюється на всіх українців. За що ж їм таке клеймо? Чи не за те, що не бажають бачити своїх дітей манкуртами? Гадаю, що й розкішний термін «безбатьківці» — молодший брат сумно відомого в нашій країні слова «космополіт». Прихильники проекту можуть бути задоволені: за останні роки число

процентів шведів існує також державна мова, а от на Україні для 21 процента російського населення і ще 5 процента малих народів, що розмовляють російською, така мова протипоказана. Здійснення ідей проекту означало б витіснення російської мови з території України. Мова міжнародного спілкування здатна виконувати свою роль лише тоді, коли функціонує в кожній точці соціального простору і часу. За своєю природою вона зовсім не спрямована проти будь-якої національної мови. Адже спілкування здійснюється не лише між націями, але й «усередині» нації. Міжнародна мова досить мирно ужилася з українською на селі, чого не можна сказати про місто. То, може, причину угасання національної мови слід шукати у самому «міському житті», а не в іншій мові? Навряд чи такою причиною можна назвати поведінку «деякої частини населення, яка є носієм великодержавного шовінізму», як висловлюється один з одеських філософів. Скоріше за все, має місце інше. Пам'ятається, в студентські роки навчався курсом вище студент Заремба. Разом з багатьма я насміхався над ним за переклад лекцій на ходу з російської на українську

«Хай слово мовлено інакше...»

більш очевидно стає складність проблем, що виникають перед суспільством. До найбільш складних із них, гадаю, належить проблема національних відносин, а в ній — питання про статус національних мов.

Не так давно це питання можна було розглядати «збоку». Зараз воно стоїть перед кожним з нас. Не претендуючи на безперечність суджень, хотілося б висловити і свою думку.

У всіх на слуху проект програми Народного Руху України за Перебудову. На мій погляд, головна «сюжетна лінія» проекту — боротьба з бюрократизмом, що, зрозуміло, може бути розцінено позитивно. Однак тональність проекту різко змінюється у розділі про національну мову і культуру. Занепокоєння станом української мови і культури досить невимушено переходить в агресивність по відношенню до інших мов. Багато говорять про сумний стан української мови, з чим можна погодитися лише почасти. Українська мова реально існує в десятках газет і журналів, науковій і художній літературі, на радіо і телебаченні, українською мовою розмовляє практично все сільське населення етнічної України (див. «Коммунист України», № 1, 1989). Разом з тим, міста республіки все більше надавали перевагу російській... Саме ця обставина, як це легко прочитується між рядками, не подобається київським літераторам і мовознавцям. Розглянемо деякі положення проекту НРУ.

Отже, Рух пропонує законодавчо забезпечити на практиці відродження і утвердження української мови у сферах державної, громадської діяльності, науки і культури, виробництва і діловодства, середньої і вищої школи, дошкільних закладів. Тут же говориться про те, що закон про державний статус української мови ні в якому разі не обмежує функціонування російської мови як засобу міжнародного спілкування в СРСР і вільного розвитку мов національних меншостей і груп, що проживають на території України. Кожен громадянин вільно користується правом рідної мови. Прекрасні слова! Незрозуміло лише, як можна поєднати першу частину п. 3 розділу про мову з його другою частиною. Якщо українська мова стане державною у всіх названих сферах, де ж тоді знайде собі місце російська мова, не говорячи вже про інші мови? Чи не станеться з російською те, що сталося з єврейською мовою в Одесі: євреї є, а мови немає? Декларацію авторів проекту про «недержавні» мови можна було б зрозуміти в тому значенні, що буде допущена багато — чи хоча б двомовність. Однак про це в розділі немає жодного слова. Таким чином, друга частина п. 3 розділу про мову має значення чисто декларативної вставки, яка нічого не змінює у загальній спрямованості документа.

Державний статус української мови розшифровується у ряді положень. В одному з них сказано: українська мова і література повинні бути обов'язковими предметами вивчення у всіх школах і технікумах на території УРСР. Непогано. Нікому не завадить знання мови іншого народу. Питання лише в тому, наскільки це реально. Росіяни стануть вивчати (як, втім, і зараз вивчають) три мови: рідну, українську та іноземну. Молдавани, болгары та інші національні меншості — чотири мови. Зрозуміло, що органи освіти будуть ретельно слідкувати за дотриманням пріоритету української мови, літератури, історії. Інші ж мови стануть пасинками, бо при нинішніх програмах учням буде просто не під силу засвоїти стільки мов. Очевидно, доведеться потіснитися «недержавними» мовами і основам наук. Можливо, майбутній час уже й не слід застосовувати у даному випадку?

Далі пропонується ввести для всіх випускників шкіл УРСР вступні іспити з української мови у вузах республіки. Чому тільки з української, а не з двох мов, як це має місце зараз? Відповідь проста: зробити російську мову другорядною по відношенню до української (пригадаємо, у п. 3 мова йшла про те, що ні в якому разі не буде обмежуватися сфера функціонування російської мови). Зрозуміло, ніхто краще за українців не знає рідної мови, тому їхні шанси вступу до вузів завжди будуть кращими. А якщо в українській вуз спробує вступити, скажімо, калмик, татарин, узбек і т. д.? Так, ніяк не узгоджується це положення зі статтею 34 Конституції УРСР.

Не менш дивним виглядає пропозиція здійснити поступовий перехід на українську мову викладання у вузах і технікумах республіки. Вона також, як і попередня пропозиція, спрямована проти інтернаціоналізму народів країни. Що робити в такому вузі молдаванину, болгарину, гагаузу тощо?

Під час роботи в ОІМФі доводилося брати участь в роботі ДЕК з наукового комунізму. Іспит складали заочники Бакинського філіалу інституту. Втім, «складали» не зовсім звичайно, а... через перекладача, в ролі якого виступав сам директор філіалу. Яке вже там викладання українською! У зв'язку з цими пропозиці-

«безбатьківців» скоротилося більш ніж удвічі. Цікаве й згадування про умови республіки. Не виключено, що однією з них виступає спорідненість української та російської мов, яка, дійсно, виконує суперечливу роль: з одного боку, добре, що не потрібні перекладачі, з другого — погано, що вони не потрібні. Однак, заради справедливості треба сказати, що і російська мова на Україні, особливо в Одесі, теж не така, як на Русі. Всім відомо одесити «Я вам не скажу за всю Одесу», «Две большие разницы», «Дайте шницель без ничего» і т. п.

В процесі взаємодії щось втрачають усі мови. Це закономірність. Іншою умовою є ступінь господарської інтеграції Радянських республік, який передбачає наявність спільної мови. В противному разі на час очікує ефект вавилонського стовпотворіння. Скаржитися на об'єктивні умови спілкування націй — те ж саме, що скаржитися на погану погоду: подобається вона чи ні, але іншої погоди немає.

Небезперечні й інші положення проекту про мову і культуру. Ними можуть бути введені в оману лише ті люди, які самі дуже цього бажають. Та це їх справа. Мені ж хотілося б поставити два запитання, які ретельно обходять автори проекту: хто є корінна національність на території нинішньої України і що таке державна мова? Із здивуванням знайшов у партійній пресі, що єдина корінна національність на Україні — українці. Дехто, очевидно, вважав, що визначення «корінної національності» походить від назви республіки... Предки мої поселилися на Дунаї приблизно в середині XVIII століття, про що нагадує назва сіл в Ізмаїльському районі. Українці в ті часи з'явилися в Північному Причорномор'ї — на положенні ясиря турецьких загарбників. Тепер, виявляється, я не корінний житель Одеської області. Що б сказали з цього приводу молдавани і гагаузи, які жили споконвічно на цій землі? За чияюсь жовницькою логікою і вони — «пришельці».

Одесу будував «інтернаціонал», в якому неабияку роль відігравали росіяни. Час вже і нам мати якщо не любов, то хоча б повагу до батьківських домовин. Час вже вгамувати «класовий запал» і відновити пам'ятник людині, яка дала ім'я і благословіння на життя Одесі. Непогано було б також відновити пам'ятник людині, яка почала будувати місто.

Що ж стосується поняття державної мови, то воно походить від поняття «держава». Отже, державна мова повинна бути локалізована у сфері державного управління: парламент, уряд, суд, прокуратура, адвокатура тощо. Очевидно, що державна мова і мова спілкування (національного чи міжнародного) — явища не обов'язково однорідні. Тому не може залишитися непоміченою спроба авторів проекту здійснити підміну поняття. Державну мову вони пропонують ввести в діяльність партійних і громадських організацій, науки і культури. Але ж хіба партія і громадські організації — частини, елементи держави?

Пропонується введення вступних іспитів з української мови у вузи і викладання українською мовою. Та хіба вузи — частини апарату державного управління? Отже, йдеться не про державну мову, а про мову спілкування.

Спілкуватися тільки однією мовою — інші мови повинні умовкнутися? На жаль, ми традиційно не цінимо досвід інших народів не лише в галузі економіки, але і в галузі міжнародних відносин. Маленька Швейцарія має чотири державні мови, у Фінляндії — для шести

і конспектування українською мовою. Посміювався, але поважав. Бачив, що це був справжній українець, патріот. Зараз з повагою слухаю професора Дузя і Шляхову. Вони без зайвих слів говорять українською, явочним порядком, так би мовити, вводять українську мову. Гадаю, коли б ми менше жалілися за приводу відмирання української мови, не воляли б про якусь «мовне оточення» її, а просто любили б свою мову, то не було б розмови про «рівність» чи «нерівність» мов.

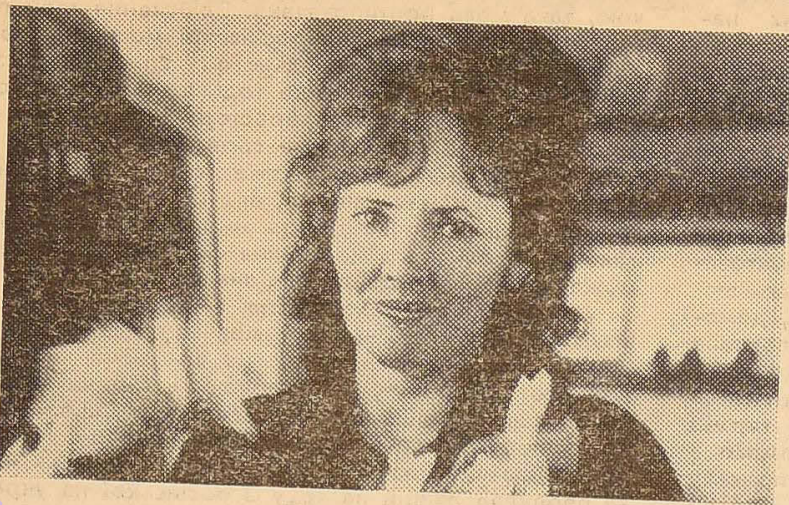
Як часто можна бачити людей, які з піною на губах захищають права української мови... російською мовою. Очевидно, вони навіть не відчують сумний комізм ситуації. «Засиллям» росіяни можна пояснити все — і те, що «Літературная газета» на Україні куди більш популярна, ніж «Літературна Україна».

Не повинно бути приводу говорити про русифікацію українців, так само, як і про українізацію росіян... Хвили українізації раз у раз накопчувались на Одесу і область. Слідів їх збереглося чимало. Якось у роки мого шкільного дитинства на будинку сільської пошти причепили вівіску, на якій було написано «Філія зв'язку». О тієї порі (50-ті роки) деякі школярі були більш настирливими за деяких студентів. От і я вирішив узнати, що ж означають оті загадкові слова «філія зв'язку». Зв'язок з філіном, начебто, не помічався... Першими людьми, що опинилися на моєму шляху пізнання, були директор школи і завгосп. Як не переводив директор розмову на спортивні змагання, на сенсаційне повідомлення про близьке отримання списаної кимось старої «полупторки», на якій, бунцімо, усіх нас будуть вчити їздити, я настирливо повторював запитання: що таке філія зв'язку? Завгосп ехидно дивився на директора. Той, відбиваючись жатами, ретирувався: «Ну ти ж Некрасов, ти поет, от і склади вірш про зв'язок, а ми послухаємо». Зайнятися красивим письменством я не встиг, бо увечері того ж дня вже одержував від матері «гонорар». Щоб не дуже розумував, не «підривав» авторитету директора.

Згадував це і думав, і кому потрібно було нав'язувати російському селу українську мову? Гадаю, і зараз комусь дуже хочеться зіткнутися лобами наші народи. Парадоксально, але факт: у роки перебудови, коли всі обурюються адміністративно-командними методами управління, ті ж самі методи беруть на озброєння «борці» за перебудову. Схоже, що суперечність їх не засмучує. Проблеми української мови реально існують але борочись за перебудову, не можна жертвувати правами національних меншостей. Мета, як відомо, не завжди виправдовує засоби. Крім того, будь-яка дія породжує протидію. І вона була б повністю законною, бо в статті 34 Конституції УРСР зазначається, що будь-яке пряме чи посереднє обмеження прав, встановлення прямих чи посередніх привілеїв за расовими і національними ознаками карається по закону. Можна було б послатися також на Загальну декларацію прав людини та інші документи.

Поряд з іншими південними містами і областями України Одеса і область знаходиться у більш вигідній мовній ситуації, ніж регіони етнічної України. Тут накопичено багатий досвід спільного проживання представників різних націй. Гадаю, що цей досвід може бути використаний у вирішенні проблем вільного розвитку усіх мов. Великих і малих. Така єдино розумна альтернатива співіснування народів.

О. НЕКРАСОВ,
доцент кафедри філософії гуманітарних факультетів.

Під час роботи наукової конференції професорсько-викладацького складу у холі аудиторного корпусу демонструвалася виставка квітів із Ботанічного саду ОДУ.

Дивовижні нарциси і тюльпани представила молодий науковий співробітник Наталія Костянтинівна Савченко, яка з 1981 року збирає різноманітну колекцію цибулинних. Зараз на її рахунок близько 200 сортів. Захоплення у викладачів і студентів викликали тюльпани «Рози Вінго», «Тендор бьюти», «Спрінг грін».

Колекція тюльпанів Наталії Костянтинівни Савченко була удостоєна на ВДНГ СРСР срібною медаллю.

Текст і фото
В. ПАЩУКА.

З нетерпінням очікую...

Раз на два тижні, по п'ятницям, у нас на філфаці проводяться додаткові заняття з літературознавства, які проводить Олена Іванівна Розанова. Хто як, а я з нетерпінням очікую ці заняття. Ми знаємо багато нового про культурне життя університету, Одеси, всієї країни, обговорюємо актуальні проблеми літератури. Та й взагалі Олена Іванівна — така людина, яка з перших же

днів «заразила» нас своїм предметом. Додаткові заняття відвідує майже третина курсу. Вперше за останні роки на студентській науковій конференції першокурсники В. Ковальчук і Г. Михайлик виступили зі своїми доповідями.

В. САЛМІНА,
студентка I курсу філфаку,
слухач ШМЖ.

Подолати себе

Щорічно у дні, коли наше місто відзначає річницю визволення від німецько-фашистських загарбників, проводиться традиційний 100-кілометровий перехід поясом слави за 24 години.

17-й сьогорічний перехід був не зовсім звичайним. Госпрозрахунок не обминув і цей спортивний захід — 3 нарбованці коштувала атрибутика кожного: гарний номер, головна пов'язка, значок на фінішу. Важко, що ціна мінімальна, та й на неї особливо не звертали уваги щирі прихильники бігу і ходіння.

Такий популярний перехід

і бажання прислухатися до голосу студентів. Створена на конференції комісія із представників громадських організацій факультету розробила такі пропозиції:

- відмінити диференційований заліз з фізвиховання;
- змінити критерії виставлення заліку (необов'язковість здавання нормативів);
- заняття з фізвиховання проводити, враховуючи побажання та інтереси студентів;
- найбільш підготовлених студентів переводити на індивідуальний графік занять;
- поліпшити матеріальну базу кафедри;
- знайти можливості орендування спортивних об'єктів для занять фізвихованням.

Про останні два пункти поговоримо детальніше трохи нижче.

6 квітня відбулося засідання кафедри фізвиховання, на яке були запрошені представники студентства істафу. На засіданні кафедри палко обговорювалися питання і пропозиції, висунути на істафі. Викладачі, що виступали, то погоджувалися з пропозиціями студентів, то займали гостро негативну позицію. Потім виступив координатор студентства істафу Г. Мурзановський, який виклав вищеперераховані пропозиції і докладно відповів на численні запитання викладачів. Було сказано, що ці питання будуть розглянуті на ученій раді факультету 14 квітня.

Докладно говорилося про стан матеріальної бази кафедри.

ри. Він, дійсно, не на вищому рівні: зал погано обладнаний, роздягалки як слід не опалюються, вода в душовій холодна і подається нерегулярно. Немає реальних можливостей і умов для занять. Як же бути студенту? Адже після такої фізкультури та холодного душу одна дорога — у лікарню, видужувати, щоб потім знов повернутися на заняття з фізвиховання. Але кому потрібна така фізкультура?

М. ГЕРШТЕЙН,
О. ФІЛІПЕНКО,
студенти 3 курсу
істафу.

ВІД РЕДАКЦІЇ:

Проблема, порушена студентами істафу, звичайно, викликає виключний інтерес, оскільки йдеться про здоров'я студентів, їх готовність виконувати в повну силу ті завдання, що постануть перед ними як молодими спеціалістами.

Складається враження, що в гонитві за рекордами, які, нібито, забезпечують престиж університету, ми забули про найголовніше — про те, що заняття фізичною культурою покликані забезпечити перш за все нормальну працездатність студента.

Замовчування недоліків — ведема послуга будь-якій добрій справі. Це тим більше непереможливо сьогодні, коли ми говоримо про необхідність реальної перебудови нашого способу життя.

Редакція висловлює впевненість, що істафівські пропозиції будуть всебічно і доброзичливо розглянуті не лише колективом кафедри фізвиховання, але в першу чергу адміністрацією університету. Ми чекатимемо зацікавленої розмови, в якій пропонуємо взяти участь усім читачам нашої газети.

почати систематичні тренування.

Загалом у спортивному змаганні взяло участь близько 30 чоловік від нашого університету. Це — члени секцій туризму, альпінізму, легкої атлетики, «КЛБ» і просто студенти із загальних груп. Кожен, хто стартував уперше і подолав усю дистанцію, напевне захоче повторити її ще раз, але з більш кращим результатом. Ну, а щоб результат був кращим, треба наполегливо, систематично тренуватися. Усім велике спасибі за виявлену стійкість і мужність у подоланні самого себе!

В. ШИРОКИХ,
старший викладач
кафедри фізвиховання,
майстер спорту СРСР.

УШУ — для тела и души

В последнее время появилось множество статей в журналах и газетах, посвященных УШУ — древнекитайской гимнастике. К сожалению, в большинстве из них авторы не уделяют должного внимания ее психологической стороне, да и излагаются, в основном, одни и те же комплексы и простейшие упражнения.

Мы в наших публикациях попытаемся не только осветить с различных сторон всевозможные направления и стили УШУ, но и описать выполнение некоторых комплексов, дать их психологическое содержание, правильное дыхание и другие рекомендации, которые помогут желающим самостоятельно приобрести к этому полезному и увлекательному занятию — изучению УШУ. Каждый урок содержит в себе краткую теоретическую часть и практический раздел.

УШУ — «искусство война», воинские искусства, базирующиеся на многовековом опыте десятков поколений людей, разработавших уникальные методы тренировки человеческого организма посредством оригинальных психических, физических упражнений. Классическое УШУ содержит три основных раздела:

- 1). Укрепляющий тело и развивающий ум;
- 2). оздоравливающий и восстанавливающий организм;
- 3). прикладной, включающий самозащиту:
 - а) с использованием различных видов оружия;
 - б) без применения подручных средств.

плекс, который предстоит изучить, — «ТАЙХО» (иногда встречается название ТА ХО, ТАЙ Е, ПИН ХУА и другие). Надо заметить, что часто одни и те же упражнения, комплексы в различных школах и стилях УШУ имеют разное описание. Мы будем давать названия комплексов согласно трудам мастеров УШУ: Чу Фэ и Ши Фао, методики проведения тренировок которых широко используются во многих традиционных стилях.

Описание движений комплекса «ТАЙХО» дает тренер-преподаватель А. В. Забгаев: На начальном этапе изучения комплекса дыхание произвольно.

1. Исходное положение: ноги вместе, руки по швам, спина прямая, плечи опущены, взгляд направлен перед собой.

2. Делаем шаг правой ногой вправо. Становимся в низкую стойку, бедра параллельны полу, а голени перпендикулярны, ступни направлены вперед и параллельны друг другу. Вес распределен равномерно на обе ноги. Плавно поднимаем руки вверх ладонями до уровня подбородка, пальцы слегка согнуты.

3. Отступив левой ногой назад, ставим ее на колено, ступня левой ноги стоит носком на полу. Одновременно ставим локоть правой руки на правое колено. Левую руку сжимаем в кулак, пальцами наружу и обхватываем ее правой ладонью с внешней стороны. Смотрим вперед.

4. Отступаем левой ногой назад и поворачиваемся на 180° против часовой стрелки. При этом первоначально поворачи-

ваем голову. Ступни стоят на полу, правая нога прямая, левая согнута под углом 90° в колене. Туловище перпендикулярно полу. Следующее движение — толчок двумя руками, ладони вперед.

5. Перемещаем правую ногу вправо, правая ступня полностью стоит на полу. Оставаясь в предыдущем положении,

кладем колено левой ноги на пол. Руки стоят ладонями на полу возле правой ступни. Взгляд направлен влево.

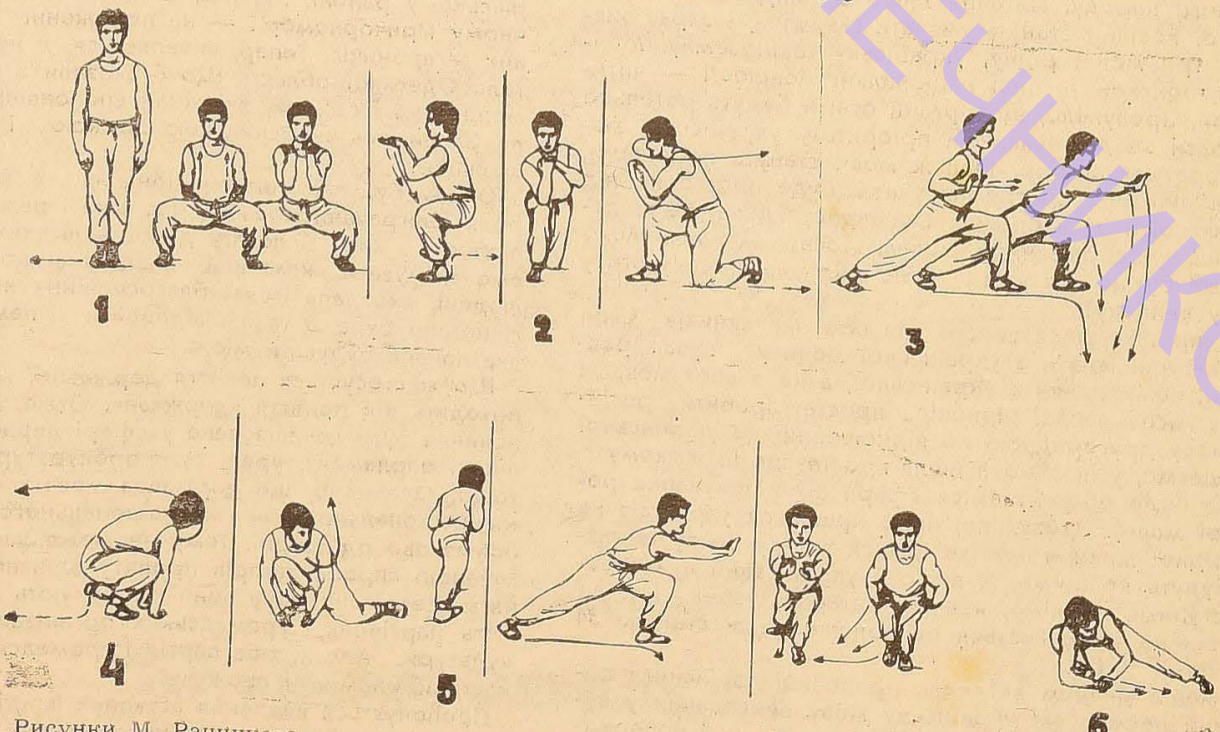
6. Перемещаем левую ногу назад, поворачиваемся в положение более низкое, чем в п. 4. Делаем толчок двумя руками, туловище немного наклоняется вперед.

Продолжение занятий в сле-

дующих публикациях.

Теоретические и практические вопросы вы можете уточнить в КБО общежития № 9 в соответствии с расписанием занятий секции УШУ.

Материал для «ЗНК» подготовил С. ГРОМОВ, председатель объединения «Арджунан».

Рисунки М. Рачицкого.

ПИШИТЬ НАМ: 270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ: тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРВАНЬ.